

fysickém, ale nemusí tomu tak býti vždy. Naskytnouť se v praktickém životě začásti i jiné různé příčiny, jež nezáležejí ve fysickém nedostatku věci, a přece činí přemět nájmu (pachtu) nezpůsobilým k vymíněnému užívání. Tak na př. činí-li jiný nájemník obývání v témž domě nesnesitelným nebo pro sdělnou nemoc nebezpečným a pod. Tak nauka i praxe (Komentář Klangův k § 1117 obč. zák. a Rouček-Sedláček díl V., str. 152).

Než přes to nebylo lze dovolání vyhověti, neboť skutkové okolnosti, jež žalobce uvádí k odůvodnění nezpůsobilosti mlýna k užívání, nemohou odůvodniti takové vady, jež má na mysli ustanovení § 1117 obč. zák. Ony okolnosti by sice mohly mýti vliv na prosperitu mlýna, ale nejsou takové, aby měly v zápětí nezpůsobilost mlýna k vymíněnému užívání nebo jeho neupotřebitelnost vůbec, jak to vyžaduje ustanovení § 1117 obč. zák.

Čís. 17272.

Smluvní pojištění odpovědnosti.

Škodou, jejíž část musí pojistník hraditi z důvodu své spoluúčasti, stanovené zákonem (č. 156/1927 Sb. z. a n.) nebo pojistnými podmínkami, není celá škoda, kterou pojistník pojistnou příhodou utrpěl, nýbrž jen ona část škody, která nepřesahuje pojistnou jistinu; pojistná jistina jest nejzazší hranicí, do které jest pojistitel povinen hraditi škodu, kdežto to, co přesahuje pojistnou jistinu, musí pojistník vždy nésti sám.

Pokud se pojistitel nedopustil zavinění tím, že nedal podnětu ke sporu pojistníka s poškozeným.

Pojistník není v prodlení s přijetím placení, třebaže vyšlo najevo, že jde o poměrně nepatrný zbytek k doplacení a že se tento nedoplatek týká pouze zachraňovacích útrat, o nichž bylo sporné, jakou část z nich má pojistitel platiti.

(Rozh. ze dne 2. listopadu 1938, Rv I 561/38.)

Žalobce byl podle pojistné smlouvy, sjednané dne 11. dubna 1930, pojištěn u žalované pojišťovny proti nebezpečí z odpovědnosti za škody vzniklé z provozu osobního automobilu, a to při poškození cizího majetku až do výše 10.000 Kč. Pojištěný automobil se při jízdě konané řidičem Františkem L. jako zaměstnancem S.-garáží za účelem t. zv. přistavení vozu za trvání pojistného poměru srazil s automobilem provozovaným Arnoštem R. Žalobce ohlásil to ihned žalované pojišťovně a oznámil zároveň, že Arnošt R. podal svým právním zástupcem na nynějšího žalobce žal o zaplacení 12.010 Kč 50 h s přísl. z důvodu náhrady za opravu poškozeného automobilu a za ušlý výdělek 150 Kč denně od 19. července 1935 až do dne, kdy bude jeho automobil opraven. Žalobce se proto domáhá na žalované pojišťovně zaplacení

15.956 Kč 10 h s přísl. a k odůvodnění žaloby přednesl: Výši škody způsobené srážkou na automobilu R-ové mohla si žalovaná pojišťovna ihned zajistiti, neboť její zmocněnec Antonín F. A. byl hned povolán na místo nehody a jest soundím znalcem z automobilového oboru. Žalobce ve smyslu pojistných podmínek byl povinen řídit se příkazy žalované pojišťovny, takže neměl možnosti, aby sám nějak zasahoval do pojistného případu, a to tím spíše, že žalovaná pojišťovna sama žalobci ustanovila svého právního zástupce. Ačkoliv žalovaná pojišťovna již dne 20. července 1935 znala výši poškození automobilu R-ova, nechala dojíti k provedení celého trestního řízení a k podání shora vzpomenuté civilní žaloby Arnošta R. na žalobce. Rozsah škody zjišťoval též soudní znalec Lev F., jenž zjistil, že by bylo lze provést opravu poškozeného automobilu za 9.800 Kč, při čemž by oprava trvala tři neděle. Kdyby byla žalovaná ihned provedla tuto opravu, nebyly by způsobeny značné náklady s civilním sporem, ušlý zisk Arnošta R. by byl za onu dobu menší a žalovaná pojišťovna mohla opravu provést za nejvyšší částku 10.000 Kč, při čemž se zbytku havarovaného automobilu R-ova mohly prodati a utržená cena za ně by byla kryla ušlý výdělek Arnošta R. Na místo toho se však žalovaná pojišťovna pustila do civilního sporu, ačkoliv musila věděti, že spor jest beznadějný, neboť Arnošt R. jako nemajetný držitel vozu měl nárok na náhradu ušlého výdělku po celou dobu, po kterou vozidlo nemohl dáti opravit pro nedostatek peněz. Spor civilní byl veden až do 15. ledna 1936, kdy došlo ke smíru na 15.000 Kč mimo útraty 1.562 Kč. Když se žalovaná pojišťovna domnívala, že Arnošt R. nemá zákonného nároku, byla povinna provést vlastním nákladem spor za žalobce a postarat se o to, aby snad bezdůvodné nároky třetích osob byly soudem zamítnuty. Jestliže žalovaná pojišťovna zastávala stanovisko, že za nehodu odpovídají S-garáže, pak přehlédla, že žalobce byl vůči poškozenému odpověden jako majitel automobilu. Žalovaná pojišťovna byla podle pojistné smlouvy povinna zprostiti žalobce škody, kterou utrpěl jako provozovatel autobomilu u ní pojištěného. Když žalovaná pojišťovna uzavřela s Arnoštem R. smír, tu nejprve měla zaplatiti částku na ni připadající a pak teprve směla žádati na žalobci prohlášení o postupu jeho (žalobcových) nároků. Žalovaná pojišťovna však ponechala žalobce v domnění, že on za škodu neodpovídá, a nechala dojíti ke sporu, ačkoliv si musila býti vědoma toho, že též žalobce je odpovědný. Tímto svým nešetrným a protismluvním jednáním zavinila žalovaná, že žalobce musil zaplatiti Arnoštu R. částku větší, nežli by se dalo dosíci hned před zahájením trestního řízení smírnou cestou, dokonce žalovaná ani pojistné maximum nedala žalobci k dispozici, nýbrž složila k soudu toliko částku 9.800 Kč, kterou však nelze pokládati za platbu. Žalovaná pojišťovna se tedy neujala hlášené škody a nepostupovala tak, jak jí ukládá § 1299 obč. zák., totiž tak, aby žalobce neutrpěl újmy. Žalobce musil zaplatiti podle uzavřeného smíru Arnoštu R. narovnanou částku 15.500 Kč, útraty sporu 1.562 Kč 60 h, útraty rekursu 93 Kč 50 h, tudíž celkem 17.156 Kč

10 h, a činí tudíž žalobcová škoda po odečtení 1.200 Kč, t. j. 1.000 Kč z důvodu spoluúčasti činící 10% z pojistné sumy 10.000 Kč a 2% kollového poplatku 200 Kč, 15.956 Kč 10 h. Soud prvního stolu uznal podle žaloby jen co do částky 894 Kč 75 h. Důvody: Žalobce vyvozuje nárok na náhradu škody z toho, že žalovaná pojišťovna neprojednala sporný případ s Arnoštem R. odborně, nýbrž k žalobcově škodě, neboť místo aby byla dala opravit poškozený R-ův vůz, což by si bylo vyžádalo nákladu asi 10.000 Kč, anebo mu zakoupila jiné vozidlo, jež by stálo nejvýše 10.000 Kč, pustila se do nákladného sporu, do něhož zavlekla žalobce, přes to, že musila vědět, že spor ten jest beznadějný. Žalovaná pojišťovna namítla proti nároku z náhrady škody, že se zachovala dle smlouvy a že je proto žaloba bezdůvodná. Jest zjištěno, že Arnošt R., jenž podal na Františka L. a na žalobce shora uvedenou žalobu Ck I 214/35, spatřoval pasivní oprávnění žalobce v tom, že žalobce byl vlastníkem a provozovatelem automobilu, že žalobce mezi jiným namítal nedostatek pasivního oprávnění, ježto provozovatelem automobilu v době jeho nehody byly S-garáže, dále to, že nehodu způsobil sám tehdejší žalobce Arnošt R. Byly tudíž v tehdejší sporu vedeném u krajského soudu v Ch. se strany nynějšího žalobce zastoupeného právním zástupcem přiděleným žalovanou pojišťovnou uplatňovány námitky, které podle tehdy platného zákona č. 162/1908 ř. z. byly způsobilé čelit nárokům Arnošta R. K tomu účelu ovšem bylo nutno sporně jednat o R-ově nároku. Má proto soud za dokázáno, že se žalovaná tím, že ve vzpomenuť sporu poskytla nynějšímu žalobci právní ochranu a sporně o nároku Arnošta R. jednala, nijak nedopustila porušení potřebné péle a žádoucích znalostí uložených jí ustanovením § 1299 obč. zák. Žalobce nyní v žalobě vytýká žalované, že musila vědět, že spor jest beznadějný, neboť jí mělo býti známo, že Arnošt R. bude mít jako nemajetný držitel automobilu nárok na ušlý zisk za celou dobu, po níž vozidlo nemohl dáti k opravě. K této argumentaci žalobce jest sice přisvědčiti, avšak s tou výhradou, že by toto stanovisko bylo mělo význam pouze pro výši nároku Arnošta R. za předpokladu, že by jeho nárok co do důvodu byl uznán po právu. Avšak žalobní odpověď v onom sporu důvod žalobní popírá, což se stanoviska nynějšího žalobce se zřením na tehdejší důležité sporné okolnosti (vlastní zavinění Arnošta R., přistavovací jízda, konaná S-garáží) bylo důležité a účelné. Vedení sporu i to, že se žalovaná pojišťovna tehdy pustila do sporu, bylo tudíž účelné po hospodářské stránce i odborné po právní stránce. Soud tudíž má za dokázáno, že se tím, že se žalovaná pojišťovna do sporu pustila a spor vedla, žádného zavinění — jak předpokládá § 1295 obč. zák. — nedopustila, když neporušila ani smluvní povinnost (nýbrž naopak plnila povinnost uloženu jí pojistnou smlouvou, poskytnouti právní ochranu), ani jinak se neprovinila jako znalec (§ 1299 obč. zák.). Též musila čekat na výsledek trestního řízení vedeného u okresního soudu v K., neboť kdyby v tomto řízení byl jen Arnošt R. uznán vinným přestupkem za vinu mu kladeným, byl by civilní soud vázán podle § 268

c. ř. s. obsahem trestního rozsudku, což by mělo v zápětí neoprávněnost žalobního důvodu Arnošta R. Nemohla tedy žalovaná ihned po nehodě věc smířiti, i kdyby byla znala výši škody ihned. Není proto vůbec rozhodující to, co uvádějí svědci o tom, kdy bylo možno zjistiti výši poškození R-ova vozu, neboť tím ještě nebyla objasněna povinnost nynějšího žalobce k náhradě škody Arnoštu R. Pokud se tudíž žaloba opírá o náhradu škody z neodborného jednání, není tento důvod podle názoru soudu oprávněn a nárok co do částky 4.500 Kč není odůvodněn. Dále se musí soud zabývatí otázkou povinnosti k plnění se strany žalované pojišťovny z jiného důvodu. Žalovaná namítá především, že plnila pojištěnou částku složením u soudu částky 9.800 Kč, v nichž jsou obsaženy též útraty sporu s Arnoštem R. Jest zjištěno, že počátkem února 1936 žádala žalovaná pojišťovna žalobce o podepsání kvitance na 10.000 Kč, odčítajíc od toho 2% kolkovného, a o podepsání postupního prohlášení pro žalovanou pojišťovnu na regresní nároky proti S-garážím, což žalobce odmítl, dále že už tehdy žalovaná pojišťovna vyjádřila svou ochotu žalobci vyplatiti pojištěné maximum 10.000 Kč po srážce kolkovného, když jí postoupí veškeré nároky, které má proti S-garážím a pojišťovně U., a že žalovaná dne 20. února 1936 složila u soudu částku 9.800 Kč pro žalobce. Jest tudíž zkoumati, zda složení to se stalo s účinky § 1425 obč. zák. Uvedený předpis opravňuje dlužníka k soudnímu uložení dluhu, jsou-li tu »jinaké důležité důvody«. Podle čl. 18 všeobecných pojistných podmínek má pojistitel nárok na vydání všech dokladů potřebných k uplatnění regresních práv a na vydání pravoplatné postupní listiny. Tento článek odpovídá plně i obsahu § 1358 obč. zák. (povinnost vydati plátcí všechny právní pomůcky a prostředky zajišťovací, které tu jsou). Odpovídá-li čl. 18 všeobecným normám, neodporuje ustanovení § 62 zák. o poj. smlouvě, jenž se o nároku pojistitelově na vydávací povinnost dle § 1358 obč. zák. nezmiňuje. Podle rozh. bývalého nejvyššího soudu vídeňského uveřej. v Právníku 1889, str. 776 má dlužník depoziční právo, odpírá-li věřitel vydati kvitanci. Tím spíše má pojišťovna právo postupovati dle § 1425 obč. zák., nejde-li o pouhé kvitování dluhu, nýbrž o zajištění regresních nároků, na kteréžto zajištění má nárok nejen podle zákona (§ 1358 obč. zák.), ale i dle všeobecných pojistných podmínek. Toto stanovisko plně podporuje i ustanovení § 62, odst. 3, zák. o poj. smlouvě, jež zbavuje pojistitele povinnosti plniti, vzdá-li se pojistník nároku na náhradu proti třetí osobě. Z toho pak logicky vyplývá, že takové pojistníkové jednání, které odůvodňuje podezření, že jednal proti možnosti uplatňování regresních nároků, patří k »jinakým důležitým důvodům«, které má § 1425 obč. zák. na mysli (odpírání kvitance na onu částku, kterou pojišťovna chce vyplatiti, odpírání vydání postupního prohlášení v nezávadné formě, jednání s pojišťovnou, která vlastně regresní nárok má hraditi, atd.). Toto stanovisko zaujímá i Albert Ehrenzweig v »Rechtsordnung der Vertragsversicherung« na str. 211, kde výslovně uvádí, že pojistník jest povinen platícímu pojistiteli vydati veškeré právní pomůcky a

zajišťovací prostředky (§ 1358 obč. zák.). Ehrenzweig tuto povinnost vyvozuje i z § 39, odst. 2 zák. o poj. smlouvě. Konečně se Ehrenzweig odvolává na § 56 zák. o poj. smlouvě, podle něhož pojistník postižní nárok a jeho sledování podle možnosti musí zajistiti a pojistitele po přechodu nároku při uplatňování nároků postižních podporovati. Totéž stanovisko zastává i Horn v »Pojistném právu« na str. 373 »cesse ex lege má účinky hmotněprávní, nárok na všechny právní pomůcky a zajišťovací prostředky, k nimž v první řadě patří legitimační listiny jako kvitance a postupní prohlášení, pojistník má«. Plní-li pojišťovna z odpovědnostního pojištění svému pojistníku, plní tím jen svou smluvní povinnost, tedy formálně i materiálně vlastní dluh. Má-li tudíž pojišťovna vstoupiti v regresní nároky pojistníkovy proti třetí osobě, jest nutno, aby jí tyto regresní nároky byly pojistníkem cestou smluvní anebo cestou zákonnou postoupeny. V souzeném případě jest uvážiti i ustanovení čl. 18 všeobec. poj. podmínek o přechodu nároků na pojišťovnu. V něm se mluví celkem o čtyřech kategoriích nároků, které přecházejí na pojišťovnu: 1. nárok na náhradu škody proti třetí osobě, 2. nárok na náhradu útrat sporu se strany odpůrce, 3. nárok na vrácení částky složené anebo vyplacené, 4. nárok na zrušení anebo snížení důchodu. Jakmile nastanou okolnosti práva ta odůvodňující, jest pojistník povinen oznámiti to pojišťovně a na její žádost odevzdati jí všechny k uplatnění těchto práv potřebné doklady, jakož i vydati jí na její náklad pravoplatnou postupní listinu. Povinnost k vydání této postupní listiny existuje tudíž nikoliv z toho důvodu, že by vydáním postupní listiny byla teprve cese založena, nýbrž slouží jen k tomu, aby mohla býti cese řádně prokázána. Vydání postupní listiny nemá tudíž účinek konstitutivní, nýbrž pouze deklaratorní. Jest to důkaz o provedené cesi. Pojistník nemůže odpírati vydání této postupní listiny s tím, že již podle ustanovení podmínek došlo k postupu, neboť vydání pravoplatné postupní listiny jest samostatnou povinností pojistníkovou. Pojišťovna jest oprávněna žádati vydání postupní listiny před plněním své povinnosti ze smlouvy resp. vázati své plnění na podmínku vydání této postupní listiny. Odmítá-li pojistník podepsati tuto postupní listinu, ačkoliv mu tím nevzcházejí žádné újmy a ačkoliv postupní listina zní pouze na částku, která jest pojistníku nabízena jako plnění ze smlouvy a nikoliv na částku vyšší, pak jest zřejmo, že odpírání tohoto podpisu postupní listiny jest bezdůvodné. Pojišťovna byla proto ve smyslu § 1425 obč. zák. oprávněna složit náhradu k soudu s účinkem zaplacení a vázati vydání složené částky na podpis postupní listiny znějící do výše složené částky. Důsledkem toho musil soud vzíti za dokázáno, že složením částky 9.800 Kč se žalovaná co do této částky svého závazku zprostila. Žalobce byl u žalované pojišťovny pojištěn co do věcných škod až do výše 10.000 Kč, při čemž jej stíhala 10% účast a kolikové 200 Kč musil též nésti ze svého. Sporná je však otázka útrat sporu s Arnoštem R. V té příčině jest uvést: Žalobcův spor s Arnoštem R. byl veden na podnět žalované pojišťovny. Podle § 116, odst. 3, zák.

o poj. smlouvě — kterýžto předpis ve smyslu § 124 cit. zák. jest rázu velícího — jest pojistitel povinen nahraditi útraty nehledíc na pojistnou sumu, byly-li vynaloženy ve sporu vedeném na jeho podnět anebo jinak na jeho poukaz. Spor pak jest veden na podnět pojišťovny anebo jinak na její poukaz, jmenovala-li pojišťovna pojistníku právního zástupce s příkazem, aby mu podepsal plnou moc (viz rozh. č. 12200 Sb. n. s.). I z toho tedy plyne, že spor byl veden »z podnětu anebo jinak na poukaz« žalované pojišťovny. Musí proto žalovaná pojišťovna nahraditi žalobci celé útraty bez zřetele na pojištěnou částku a spoluúčast žalobcovu. (Dále se soud zabývá výší těchto útrat a dochází k výsledku, že po odečtení složené částky zůstal nedoplatek na útraty 894 Kč 70 h.)

O d v o l a c í s o u d odsoudil žalovanou k zaplacení 1.656 Kč 10 h s přísl. **D ů v o d y:** K o d v o l á n í ž a l o b c e: Žalobce vytýká nesprávné posouzení věci po právní stránce v otázce výše plnění žalované pojišťovny při jeho 10% spoluúčasti. V té příčině jest jeho výtku oprávněna, neboť podle obsahu pojistné smlouvy a jejích pojistných podmínek (čl. 5 dodatečných ustanovení) pojistník nese na škodě nejméně 10% ze svého. Prvý soud však vykládá vzpomenuté ustanovení tak, jako by v pojistných podmínkách bylo, že z částek, jež nahradí pojišťovna, hradí pojistník 10% ze svého. Tím první soud pochybil ve výkladu řečených pojistných podmínek a jest proto 10% spoluúčast počítati z celé škody, třebas činí škoda přes 10.00 Kč, a činila-li tudíž škoda 11.456 Kč 10 h, jest pojišťovna po srážce 10% pojistníkovy spoluúčasti povinna zaplatiti celou náhradu škody 10.000 Kč, a to tím spíše, že pojistná smlouva byla uzavřena na částku 10.000 Kč a nikoliv až do částky 9.000 Kč. Bylo proto v tom směru vyhověno odvolání co do částky 1.000 Kč po srážce 2% kvitančního poplatku. Dále spatřuje žalobce nesprávné právní posouzení stran náhrady škody 4.500 Kč v tom, že soud první stolice nepřihlížel k neodbornému jednání žalované pojišťovny, která odvolatele zavlékla do vleklého sporu, ač musila věděti, že spor jest již předem beznadějný, ježto nemajetný držitel automobilu má právo na náhradu ušlého výdělků po celou dobu, po kterou vozidlo nemohl dáti oprávněnému pro nedostatek peněz, a ač musila také věděti, že majitel motorového vozidla jest prost povinnosti k náhradě škody, když bylo motorové vozidlo přenecháno na určitou dobu až na další opatření do úplné dispozice něho jiného na základě pevného smluvního poměru, podle něhož tato jiná osoba přejímá i užitky i nebezpečí. Tyto odvolatelovy výtky nejsou oprávněny a odvolatel po té stránce neprovádí odvolání podle zákona, ježto nevychází přesně ze zjištěného skutkového stavu věci. K jeho vývodům jest jen dodati, že nelze žalované pojišťovně přičítati k vině vedení sporu, v němž byl nynější žalobce žalován Arnoštem R. a sám podepsal svému právnímu zástupci plnou moc, třebas se tak stalo na poukaz pojišťovny; mohl tudíž kdykoliv dáti příkaz k uzavření smíru, třebas i proti vůli pojišťovny, kdyby byl ovšem tehdejší žalobce k smíru ochoten a mohl tak přenechatí uplatňování svého stanoviska

možnému sporu s pojišťovnou. Odvolatel dále zapomíná, že judikatura netvoří zákonných ustanovení pro jiné případy a že, i když by si pojišťovna vykládala nesprávně zákon a nedbala při tom judikatury, nelze jí v tom směru přičítati zavinění. Náleží především soudu posuzovati a zjišťovati, zda a v jaké míře na srážce byl spoluvinen Arnošt R., a to také soud musil zjišťovati jak v trestním řízení, tak i v civilním sporu. Pojišťovně nenáleží takovéto závazné zjišťování a nemohla se tímto nezjišťováním dopustiti porušení povinností uložených znalcům a jiným odborníkům v § 1299 obč. zák. Odvolatel dále přehlíží, že sám souhlasil s vyřízením sporu vedeného u krajského soudu v Ch. pod č. j. Ck I 214/35 smírem a že sám v žalobní odpovědi tvrdil, že nehodu způsobil sám Arnošt R., že v době nehody nebyl provozovatelem on, nýbrž majitel S. garáží v K., a přehlíží též, že se řidič S. garáží v trestním řízení hájil tím, že nehodu zavinil právě Arnošt R. R. musil býti o skutkové podstatě lépe informován než pojišťovna sama a nejlépe musil býti informován žalobce sám. V uvedeném sporu u krajského soudu v Ch. nebylo jisté, že se škoda týká jen žalobce, ani nebylo jisté, o kolik bude škoda přesahovati pojistnou jistinu, a spor musil býti veden nejen se zřetelem na zájmy žalované pojišťovny, ale i se zřetelem na zájmy pojistníkovy, a proto chtěla-li žalovaná pojišťovna býti prosta veškeré odpovědnosti za výsledek sporu, nemohla si neuvědomiti, že jak v trestním řízení, tak i ve sporu vedeném u krajského soudu v Ch. Arnoštem R., bylo se obíratí otázkou, zda škodu zavinil R. nebo šofér S.-garáží, anebo zda škoda vznikla zaviněním S.-garáží tím, že nesplnily svou smluvní povinnost a že nepřistavily vůz tak, aby nebylo porušeno právo osoby třetí. Posoudil tudíž prvý soud věc po právní stránce správně, když neshledal ani zavinění na straně pojišťovny v tom, že došlo k sporu u krajského soudu v Ch., ani příčinnou souvislost mezi tvrzenou škodou způsobenou žalobci a mezi jednáním žalované pojišťovny. Co se týká složení peněz k soudu, spatřuje odvolatel nesprávné posouzení právní v tom, že soud první stolice pokládal toto složení za placení ve smyslu § 1425 obč. zák. Ani tato výtku není oprávněna, protože žalobce ani netvrdí, že by vydal žalované pojišťovně kvitanci, kdyby kvitance ta neobsahovala zároveň deliberační prohlášení žalobcovo. Je sice správné, že věřitel není podle § 1415 obč. zák. povinen přijmouti pouze dílčí plnění, avšak soud první stolice správně, odvolává se na rozh. č. 11700 Sb. n. s. civ., uvedl, že nezáleží na tom, že se věřitel nechtěl spokojiti složenou částkou, když věřiteli potom v rozsudku byla přiznána daleko menší částka, než kterou od pojišťovny požadoval. Ostatně žalobce přehlíží, že neodpírá přijmouti nabízenou částku 9.800 Kč proto, že požadovala ještě další částku, nýbrž že odpíral proto, že byla na něm požadována kvitance. Příčina složení k soudu musí záležeti v tom, že je překážka na straně věřitelově (rozh. 10174, 523 a j. Sb. n. s.). Když tedy důvodem složení bylo, že žalobce odpíral vydati kvitanci, a nikoliv to, že by snad žalobce požadoval nejen pojistnou sumu v maximální výši, nýbrž i útraty, pak právem soud

prvé stolice pokládá žalovanou za zproštěnou složením peněz podle § 1425 obč. zák., když zjistil, že žalobce měl kvitanční povinnost a že také za toto kvitování byl mu srážen poplatek 2%. Ostatně podle § 1415 obč. zák. není věřitel povinen přijmouti placení dlužní položky po částkách nebo na srážku. Dlužní položkou v tomto případě byla maximální pojistná suma 10.000 Kč po srážce kvitančního kolku a tu žalovaná byla ochotna částku 9.800 Kč vyplatiti žalobci a proto ani z toho důvodu není případný poukaz na ustanovení § 1415 obč. zák. Útratová částka byla ovšem další položkou, která byla sporná. K o d v o l á n í ž a l o v a n é; Žalovaná vytýká jako nesprávné právní posouzení, že soud první stolice přiznal žalobci nárok na celé útraty sporu vedeného u krajského soudu v Ch., ač z nich měl odečísti 10% spoluúčast. Tato výtká není důvodná a soud první stolice správně nevztahoval 10% spoluúčast na útraty sporu, poněvadž šlo o případ § 116, odst. 3, zák. o poj. smlouvě č. 145/1934 Sb. z. a n. a nikoliv o případ § 116, odst. 4, uved. zák., a soud odvolací po té stránce poukazuje na správné odůvodnění napadeného rozsudku.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby co do částky 9.868 Kč 44 h s přísl., jinak žalobu zamítl.

D ů v o d y:

K d o v o l á n í ž a l o v a n é p o j i š ť o v n y: S právního hlediska vytýká žalovaná důvodně mylnost názoru odvolacího soudu, že, přesahuje-li škoda pojistnou jistinu, nelze zákonem nebo pojistnými podmínkami stanovenou spoluúčast pojistníka srážeti z pojistné hodnoty, rovnající se pojistné sumě. Otázku tu nelze ovšem řešiti podle ustanovení § 116 zák. č. 145/1934 Sb. z. a n., poněvadž nejsou tu splněny předpoklady § 162 pro použití tohoto zákona. Poněvadž však § 116 řečeného zákona jest obsahem shodný s neúčinným § 121 zák. č. 501/1917 ř. z. a poněvadž toto ustanovení bylo převzato do čl. 2 odstavec č. 2 všeobecných pojistných podmínek, jest i toto smluvní ustanovení vyložiti ve smyslu oněch shodných zákonných ustanovení. Než uvedená ustanovení neobsahují nic pro řešení otázky, zdali lze nebo nelze vlastní účast pojistníka srážeti z pojistné jistiny, když škoda přesahuje pojistnou jistinu. Jest proto otázku tu řešiti s hlediska oněch ustanovení, která ukládají pojistníkovi vlastní účast na škodě. A to jest § 1 vlád. nař. č. 156/1927 Sb. z. a n., vydaného na základě § 12 č. 1 zák. o provozu silostrojů č. 162/1908 ř. z. (převzatého snad i do čl. 5 dodatečných pojistných podmínek), který praví: »Pojištěnci musí sami hraditi škody do 400 Kč zcela a při škodách větších 10%, nejméně však 400 Kč, aniž mají nároku na náhradu pojišťovatelem. Úmluvou může býti zvýšen rozsah škod, které pojištěnci sami musí hraditi.« Ani tu není žádného náznaku pro předpoklad, že spoluúčast pojistníka na škodě odpadá, převyšuje-li škoda pojistnou jistinu. Jest proto škodou, jejíž 10% částku musí hraditi pojistník, nikoliv celá škoda, kterou pojistník po-

jistnou příhodou utrpěl, nýbrž jen ona část škody, která nepřesahuje pojistnou jistinu. Neboť pojistná jistina jest nejzazší hranicí (§ 49 zák. č. 501/1917 ř. z.), do které je pojišťovna povinna škodu hraditi. Co přesahuje pojistnou jistinu, není pojistkou vůbec kryto; tuto část musí pojistník vždy nésti sám, ta se pojistného poměru vůbec netýká, proti této části škody nebyl pojistník pojištěn a neplatil prémie za zproštění této části škody. Na věc jest nazíratí tak, jakoby pojistník neutrpěl větší škodu, než činí pojistná jistina. Ani z § 12 č. 1 zák. č. 162/1908 ř. z. nelze vyvoditi opak, ač i tam se užívá jen slova »škoda« a nikoliv slov »poskytnutá náhrada škody«. Neboť ustanovení to bylo vydáno ve prospěch pojišťoven jako ochrana proti nerozvážným jízdám řidičů motorových vozidel, kterými mohou způsobiti škodu, spoléhající na odpovědnostní pojištění. Bylo by mařením tohoto účelu, kdyby pojistník byl zproštěn spoluúčasti pouze z toho důvodu, že utrpěl také škodu, proti níž pojištěn nebyl. Důvodně odečítal proto první soud z pojistné jistiny 10.000 Kč i 10%ní vlastní účast pojistníka v částce 1.000 Kč, takže žalobci přísluší pouze 9.000 Kč a po srážce 2% kolkovného 200 Kč jen 8.800 Kč.

Ustanovení § 121, odst. 3 a 4, zák. č. 501/1917 a s ním shodně čl. 2 č. 2 všeobecných pojistných podmínek upravuje poměr, v kterém má pojišťovna hraditi útraty vzniklé z podnětu pojišťovny nehledíc na pojistnou sumu, je-li pojistník povinen podle smlouvy nebo po zákonu nésti část škody sám. Ustanovení to praví: »Je-li pojistník povinen podle smlouvy nebo po zákonu nésti část škody sám, nahradí pojistitel útraty jen v tomto poměru.« Právě dotčené ustanovení jest vykládati v souvislosti s § 57, odst. 2 a 3, zák. č. 501/1917 ř. z., poněvadž jde vlastně o zachraňovací náklad. V třetím odstavci se praví: »Při podpojištění bud'tež nahrazeny náklady toliko podle poměru uvedeného v § 52, odst. 2.« O takové podpojištění v souzeném případě jde. A § 52, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z. zní: »Je-li pojistná suma nižší než tato hodnota (to jest pojistná hodnota), je pojistitel povinen nahraditi škodu toliko podle poměru pojistné sumy k této hodnotě.« To značí v souzeném případě, že pojistná jistina se má k celé škodě pojistníkově jako část útrat smíru k celým útratám smíru. Tedy:

$$\begin{aligned} 10.000 \text{ Kč} : 15.500 &= 1.655 \text{ Kč } 10 \text{ h} \\ x &= 10.000 \times \frac{1.655.10}{15.500} = 1.068 \text{ Kč } 44 \text{ h}, \end{aligned}$$

takže se celkový závazek pojišťovny skládá:

1. ze shora uvedené částky 8.800 Kč a 2. z části útrat 1.068 Kč 44 h, celkem 9.868 Kč 44 h.

Potud je dovolání žalované důvodné.

Nelze jí však přisvědčiti v tom, že útraty smíru měly býti vyměřeny podle hodnoty předmětu sporu 15.500 Kč, poněvadž nejde o ustanovení útrat ve sporu, nýbrž o škodu, kterou pojistník utrpěl zachraňovacími

náklady, jež musil vynaložiti důsledkem toho, že žalovaná dala podnět k vedení sporu.

K dovolání žalobce: Nárok na náhradu škody v částí 4.500 Kč založil žalobce na zavinění žalované, jež spatřoval v tom, že pojišťovna, pojmenovavši žalobci právního zástupce ve sporu Arnošta R. proti němu zahájeném (Ck I 214/35 krajského soudu v Ch.), dala podnět ke sporu, o němž musila věděti, že je beznadějný, že se tím dopustila protismluvnického a nešetrného jednání, nedbajíc odborné opatrnosti podle § 1299 obč. zák. Oba nižší soudy dospěly však k právnímu závěru, že žalovaná pojišťovna nemohla pokládati spor za beznadějný. Nejvyšší soud schvaluje tento právní názor, jež žalobce napadal s hlediska § 503 č. 4 c. ř. s., a odkazuje v té příčině na případné odůvodnění obou nižších soudů. K dovolacím vývodům po této stránce se jen dodává:

Odvolací soud vyslovil názor, že se pojišťovna nedopustila porušení povinností uložených znalcům a jiným odborníkům v § 1299 obč. zák. ani tím, že, rozhodnuvši se pro vedení onoho sporu, nedbala judikatury, a odůvodnil jej tím, že zjišťování, zda i Arnošt R. byl na srážce spoluvinen, nepřisluší jí, nýbrž soudu. Názor ten ovšem nelze tak všeobecně zastávat, nýbrž jest posouditi podle jednotlivostí případu, zdali pojišťovna mohla na základě známé jí judikatury míti za to, že spor je beznadějný. Poněvadž však v souzeném případě, jak bylo již uvedeno, spor beznadějný vůbec nebyl, nelze pro souzený případ pokládati názor odvolacího soudu za mylný. Vytýká-li dovolatel, že by onen názor byl správný, kdyby se pojišťovna nebyla za pojistníka pustila do sporu o částku, která se netýká jí, nýbrž žalobce, přehlíží, že nešlo-li vůbec o beznadějný spor, jednala pojišťovna v mezích svého práva podle čl. 15, odst. 2, všeobecných pojistných podmínek a že by podle § 1295, odst. 2, obč. zák. odpovídala za škodu jen tehdy, kdyby výkon jejího práva měl zřejmě účel jiného poškoditi («šikána»). To však nebylo ani tvrzeno.

Nedopustila-li se pojišťovna žádného zavinění, když zavdala podnět k vedení onoho sporu, odpadl důvod k náhradě škody žalobci a netřeba se proto zabývati otázkou, jaký právní účinek na poměr mezi pojistníkem a pojišťovnou má procesní plná moc, podepsaná žalobcem advokátům, které podle čl. 15, odst. 2, všeobecných pojistných podmínek jmenovala pojišťovna v onom sporu, a zejména netřeba řešiti otázku, zdali pojistník se stal podpisem plné moci jediným pánem sporu. Neboť tu by šlo je no to, zdali si pojistník (žalobce) sám škodu zavinil nebo spoluzavinil tím, že nezamezil vedení sporu pro svou osobu. Ta otázka nemá však pro řešení zavinění žalované žádného právního významu. Proto není oprávněna výtku uplatněná s hlediska dovolacího důvodu podle § 503 č. 2 c. ř. s., že schází skutkový poklad pro právní názor odvolacího soudu, že se podpisem plné moci stává pojistník jediným pánem sporu. Rovněž nejsou důvodné ani další s hlediska téhož dovolacího důvodu uvedené výtky, že schází skutkový podklad pro odpověď

na otázku, zda žalovaná upozornila žalobce na důsledky sporu, a od kterého okamžiku se měl žalobce postarat sám o sebe, co učinila žalovaná, aby od určitého okamžiku neručila, zda zástupce pojišťovny podával pojistníku zprávy o stavu sporu, kdy se dotázal zástupce pojišťovny pojistníka, jak se má ve sporu zachovati, a jakým způsobem dala pojišťovna pojistníku najevo, že může bez obavy před ztrátou pojistné náhrady odvolati plnou moc právního zástupce. Tyto okolnosti nejsou rozhodující pro otázku, zdali pojišťovna porušila povinnosti ulžené jí v § 1299 obč. zák. Neboť toto ustanovení ukládá odpovědnost za nedostatek potřebné bedlivosti a odborných znalostí tomu, kdo se veřejně přiznává k nějakému úřadu, k umění, k živnosti nebo k řemeslu. Musí se tedy tyto nedostatky týkati předpokladů, které vyžaduje ona odborná činnost, k níž se někdo veřejně přihlásil. Do odborné činnosti pojišťovny však nepatří právní poučení o tom, jaký právní účinek má podpis plné moci udělené pojistníkem advokátu, jehož mu pojmenovala podle čl. 15 č. 2 všeobecných pojistných podmínek pojišťovna. To jest odborná otázka právnická, jejíž řešení přísluší osobám práva znalým s hlediska soudního řádu a občanského zákona a nikoliv pouze s hlediska pojišťovacího. Pojišťovna složila k soudu (§ 1425 obč. zák.) dne 20. února 1936 pouze částku 9.800 Kč, ač byla povinna, jak dříve již bylo dolíčeno, zaplatiti žalobci 9.868 Kč 44 h. Žalobce nebyl povinen přijati částečné placení (§ 1415 obč. zák.) a žalovaná nedoplatila zbytek, k němuž jest tím rozsudkem odsouzena (rozh. č. 11700 Sb. n. s.). Měl proto žalobce důvod, že nepřijal částečné placení. Důvod, pro nějž lze s účinkem dluh splnití složením na soudě, netkvěl tedy v osobě věřitelově (žalobcově), nýbrž v osobě dlužnice (žalované), poněvadž nenabídla žalobci plné placení jeho pohledávky, jak mu byla tímto rozsudkem přisouzena, ani mu zbytek do vydání rozsudku nedoplatila. Byť i žalobce snad neoznámil žalované, proč nepřijal částku 9.800 Kč, jest to zřejmé z toho, že nepodepsal kvitanci, v níž měl potvrditi, že tím je vyrovnán celý jeho nárok z pojistné smlouvy, a z toho, že nevystavil listinu o postupu svých práv proti třetím osobám. Neboť to vše by byl povinen učiniti podle čl. 18 č. 1 všeobecných pojistných podmínek teprve tehdy, až mu pojišťovna nahradí škodu, k níž jest zavázána pojistnou smlouvou, v plné výši. ať jde o náhradu částečné nebo plné utrpené škody, což se ani dosud nestalo. Nic na tom nemění, že jde o poměrně nepatrný zbytek k doplacení, neboť § 1415 obč. zák. nepraví, že věřitel musí přijati i částečné placení, jde-li jen o poměrně nepatrný nedoplatek. Žalobce nebyl proto v prodlení s přijetím placení. Rovněž není rozhodující, že nedoplatek se týká pouze zachraňovacích útrat, o nichž bylo sporné, jakou část z nich má žalovaná platiti. Neboť jinak by částečné složení sporné pohledávky na soudě mělo vždy účinek placení, čímž by ustanovení § 1415 obč. zák. pozbylo významu.

Nemá-li tedy složení částky 9.800 Kč k soudu účinku placení, jest pojišťovna povinna zaplatiti žalobci částku 9.868 Kč 44 h s příslušnými úroky.